

Українська мова

5 клас

Сьогодні
18.03.2024

Урок
№104

Жанри мовлення. Роль жанрів у житті людини

Мета: дати уявлення про жанри мовлення, пояснити головну функцію та сферу вживання кожного жанру, дати уявлення про роль жанрів у житті людини; розвивати спостережливість, уміння виділяти головне, пам'ять, увагу, мислення й мовлення, уточнювати й збагачувати словниковий запас учнів.

Сьогодні
18.03.2024

Організація класу

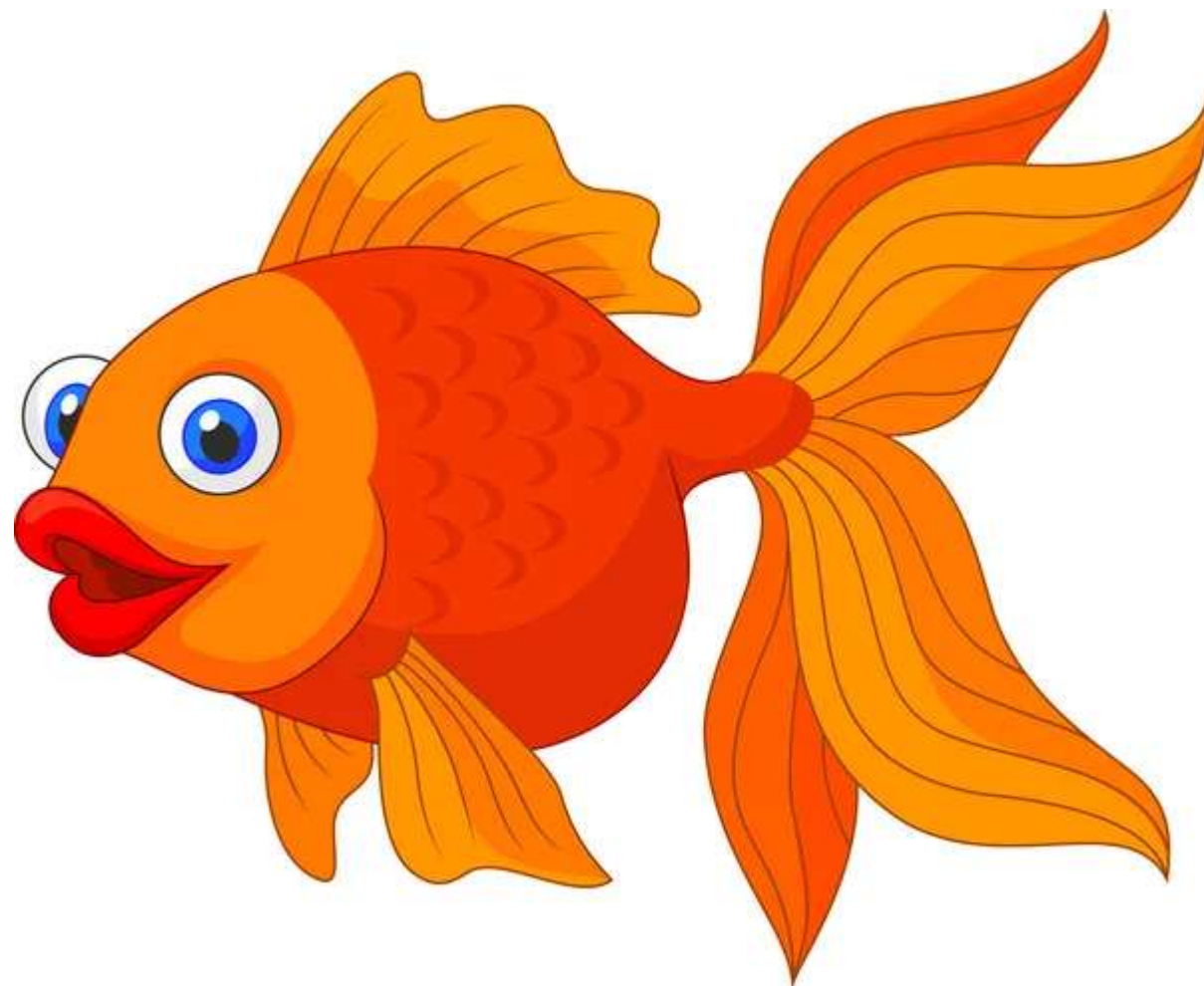
Добрий день вам, любі діти,
Хочу я вам побажати
Всі знання із апетитом
На уроці поглинати.
А щоб ці знання і вміння
Вам не стали тягарем,
Побажаю всім терпіння
І старання.
Тож почнем!

Сьогодні
18.03.2024

Психологічна настанова – «Золота рибка»

**Загадайте бажання на
урок. Золота рибка
виконає всі ваші
бажання. За допомогою
цієї золотої рибки нас
будуть на уроці
супроводжувати успіх
та вдача!**

Сьогодні
18.03.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
18.03.2024

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

гармонія, довколишній

1. Що таке жанр мовлення (мовленнєвий жанр)?
2. Яку роль жанри мовлення виконують у нашому житті?
Навіщо їх потрібно знати?
3. Як знання мовленнєвих жанрів допомагають нам стати гарними мовцями?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Що означає «жити в гармонії зі світом»? А як це – жити в гармонії з принципами й цінностями? Чи можна гармонізувати стосунки за допомогою спілкування?

Вправа 491. Прочитайте речення. Визначте комунікативний намір мовця. На що спрямовані ці наміри – на добре чи погане? Як реагувати в таких ситуаціях?

1. «Вибачте, – похопилася Кіра. – Останнім часом я стала нестримана на язик».
2. «Мені дуже шкода, що я вас розчарувала, – тихо озвалася Кіра. – Я нікому не бажала зла».
3. «Не витріщайся на мене так, ніби я несповна розуму!» – гнівно вигукнула Кіра.
4. «Як добре, що ти приїхала, – щебетала Сенді. – Я певна, ми гарно проведемо час і зможемо багато чого довідатися одна від одної».
5. Дай мені спокій! Хіба тобі не досить, що ти перемогла? Хочеш іще мене помучити?
6. «Зараз вихлюпну тобі повну склянку холодної води в обличчя», – почула вона суворий голос.
7. Кіро, уставай хутчіше! Унизу перед будинком спить поранений песик! (Б. Шефер).

Сьогодні
18.03.2024

Вправа 492. Розгляньте схему. Чи доводилося вам опинитися хоч в одній зі згаданих ситуацій? Що ви робили? У яких ситуаціях ви відчуваєтеся невпевнено, розгублено?

У житті є багато різних ситуацій:

- 1) коли потрібно познайомитися
- 2) коли твоєму другові кепсько;
- 3) коли хтось повівся негідно;
- 4) коли в когось сталося горе;
- 5) коли ти потребуєш допомоги;
- 6) коли хтось не знає, як бути;
- 7) коли тобі хтось допоміг;
- 8) коли ти перед кимось завинила;
- 9) коли тобі потрібен дозвіл;
- 10) коли хтось на тебе справив враження...

Як бути?
Чи готові ви до них?

Вам на допомогу прийдуть жанри мовлення:
комплімент, порада, співчуття, прохання та ін.

Сьогодні
18.03.2024

Вправа 493. Об'єднайтеся в пари. Прочитайте інформацію про жанри мовлення. Доберіть і запишіть запитання, відповіді на які тут є. Підготуйте діалог, під час якого використайте всі запитання. Про що ви ще хотіли б дізнатися на цьому уроці?

Спілкування – процес, у якому беруть участь щонайменше дві дійові особи – той, хто надає інформацію, і той, хто її одержує. Зміст і форму висловлення визначає намір мовця. Залежно від наміру (поінформувати, поспівчувати, запропонувати, відмовити тощо) обираємо жанр мовлення.

Мовленнєві жанри
це зразки мовної поведінки у різних ситуаціях спілкування

Мовленнєві жанри підкажуть вам, як зберегти чи покращити стосунки, гідно поводитися, не губитися, почуватися впевнено й комфортно.

Знання **мовленнєвих жанрів** допоможуть вам правильно організувати ваше мовлення, грамотно будувати спілкування, бути бажаними співрозмовниками. Кожен жанр має свій сценарій. Дотримуючись його, ви станете компетентними мовцями.

Наприклад, у ситуації, коли ви посварилися, не варто уникати розмови, втрачати друзів. Попросіть пробачення, поясніть свою поведінку - й обов'язково порозумієтеся.

Вибачення, пояснення - це мовленнєві жанри.

Сьогодні
18.03.2024

Вправа «Крісло автора»

КРИСЛО АВТОРА

Вправа 494. Прочитайте текст. Дайте відповіді на запитання і виконайте завдання

– А тепер ми підійшли й до третього пункту, – мовив пан Ґольдштерн, добродушно всміхаючись. – Ніколи не паплюж словами інших!

– Щоб вони мене не почули?

– Я не це мав на увазі. Я вважаю, що негарно лихословити про інших. Кіра отетеріла.

– Але так весело іноді попліткувати про когось!

– Жаль, якщо ти потішаєшся з людей, – не погодився з дівчинкою старий фінансист. – Ти зосереджуєшся на помилках і недоліках інших, замість того щоб звернути увагу на їхні позитивні риси. Світ стане кращим для тебе, якщо звертатимеш увагу на все гарне. Якщо ж ні, то невдовзі люди почуватимуться незатишно у твоїй присутності. Кожен думатиме: якщо вона так недобре відгукується про відсутніх, то, мабуть, так само пліткує й про присутніх, щойно вони вийдуть за двері (Б. Шефер).

1. Яку проблему порушує автор?
2. Прочитайте поради, які дає пан Гольдштерн Кірі.
3. Як дівчинка ставиться до лихослів'я?
4. Як ви розумієте значення слів «лихословити», «лихослів'я»?
5. Чи згодні ви з дівчинкою, що «так весело інколи попліткувати про когось»?

6. Знайдіть у тексті припущення, яке висловив чоловік. Чи поділяєте його ви?
7. Які фрази з тексту сприяють гармонійному спілкуванню, а які – розбрату?
8. Яку роль у нашому житті відіграє мовленнєвий жанр «порада»?
9. Чи можна вважати поради фінансиста корисними для дівчинки?

Що нового я довідався / довідалася? Що я навчився / навчилася сьогодні робити? Де й навіщо мені знадобляться ці знання і вміння? Які труднощі виникали під час роботи на уроці? Чи вдалося ці труднощі подолати? Чи задоволений / задоволена я своїми досягненнями?

Сьогодні
18.03.2024

Домашнє завдання

Виконайте вправу 454 (одна ситуація на вибір).

*Короткий запис у щоденник
с. 196, впр. 454.*

Сьогодні
18.03.2024

Рефлексія «Яблучний настрій». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку

Було складно та
нічого не зрозуміло

Більше сміху ніж навчання

Чекаю наступний урок